

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง

Independent Study Title Barriers to the Process of Procurement
of the Ministry of Ranong

เชษฐธิติตา ชูแก้ว¹, รองศาสตราจารย์ ดร.ธนสุวิทย์ ทับทิมรักรักษ์²,
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุคนธ์ เครือน้ำคำ³

¹นักศึกษานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{2,3}อาจารย์ที่ปรึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

thanasuwit.th@ssru.ac.th, sukhonth.kh@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างต่อข้าราชการ พนักงานจ้างและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง ประชากรที่ใช้ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานจ้าง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง จำนวน 132 คนโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงค่าความถี่ อัตราร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า ประชากรในการศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย อายุอยู่ในช่วงระหว่าง 30-39 ปี วุฒิการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นนักวิชาการพัสดุ เงินเดือน/ค่าตอบแทนระหว่าง 10,001-15,000 บาท และมีประสบการณ์การทำงาน 4-6 ปี

ส่วนปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในระเบียบพัสดุ ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุอยู่ในระดับดี ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค พบว่าประสิทธิภาพของระบบการจัดซื้อจัดจ้างนั้นมีระเบียบการปฏิบัติที่ยุ่งยากหลายขั้นตอนขาดความคล่องตัว ไม่มีความยืดหยุ่น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเร่งด่วนได้ นอกจากนี้ระเบียบไม่สามารถป้องกันการแก้ไขปัญหาการสมยอมในการเสนอราคา และระเบียบฯ กำหนดให้พิจารณาคัดเลือกผู้เสนอราคาต่ำสุดทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้สินค้าที่มีคุณภาพต่ำมาใช้งาน

คำสำคัญ : ข้อกฎหมาย / การแทรกแซง / การสมยอม

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

Abstract

A study of problems and obstacles to the process in the procurement of the provincial administration organization and Ranong Objective is to learn to resolve the issue and obstacles to the process of procurement and create a better understanding of the procurement process to the government official to hire and the relevant officials in the provincial administration organization and Ranong population of the study. Including the Executive Officer hiring and the relevant authorities to the procurement of the provincial administration organization and Ranong 132 people by using the query as a tool to collect the information and data collected from the related document statistics that are used in the analysis of the mark with the distribution of the frequency rate of 5 and a standard deviation.

The study found that the population in the study of the female more than Male, age is in the range between the Address Format 30-39 years of study in the bachelor degree of holding a position as a scholar salary package/Compensation between 10,001-15,000 baht and experience the 4-6 years

The problem with the knowledge and understanding of most of the packages have the knowledge and understanding of the organization of the Ministry of Interior that with the package is in a good level of the results of the analysis problems and obstacles found that the performance of your system procurement is organized the hassle several steps lack the agility does not have the flexibility cannot edit the urgent problems. There is also the regulations cannot prevent the problem of perfect to allow on the quote and order has assigned to consider who offer the lowest prices, Provincial Administration Organization. Products that have a low quality in use

Keywords: Text of law / Intervention / agreement

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

บทนำ

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ถือเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง นอกจากจะเป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่ที่สุด มีจังหวัดละ 1 แห่ง ยกเว้นกรุงเทพมหานคร ยังมีพื้นที่ครอบคลุมทั้งจังหวัด มีงบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นแห่งละไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท ด้วยเหตุนี้จึงทำให้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่เพิ่มมากขึ้น โดยการถ่ายโอนงานและงบประมาณ ซึ่งมีแผนงาน และงานโครงการเพิ่มมากขึ้น มีการก่อสร้าง และการจัดหาพัสดุเป็นจำนวนมาก การจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารซึ่งเปรียบเสมือนเฟืองจักรที่สำคัญที่มีส่วนช่วยผลักดัน สนับสนุนให้งานต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดดำเนินไปด้วยความราบรื่น และมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการจึงจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องการบริหารการจัดซื้อจัดจ้าง และการใช้วัสดุให้เกิดประโยชน์สูงสุดงานพัสดุจึงเป็นงานที่สำคัญมากงานหนึ่งที่มีส่วนช่วยสนับสนุนงานด้านอื่น ๆ ให้มีผลการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ความสำคัญเรื่องนี้จึงอยู่ที่ว่าผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานจำเป็นจะต้องมีความรอบรู้ในเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง ซึ่งปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดได้อาศัยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน ให้ยึดเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ดังนั้นผู้ปฏิบัติจึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ ทักษะความเข้าใจระบบงานเป็นอย่างดี มีการลดขั้นตอน หรือกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อความสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น จึงจะทำให้การปฏิบัติสามารถสำเร็จลุล่วงไปด้วยความถูกต้อง มีประสิทธิภาพ แต่ผู้ปฏิบัติไม่สามารถปฏิบัติตามกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างได้ จึงทำให้เกิดปัญหาหลายด้าน ในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติงานจัดซื้อจัดจ้าง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการจัดซื้อจัดจ้างให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี องค์การบริหารส่วนจังหวัดระนองนั้นมีปัญหาค่อนข้างสูงโดยเฉพาะปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดซื้อจัดจ้าง ในฐานะที่เป็นผู้ศึกษา ทำหน้าที่นี้โดยตรง ทำให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ในครั้งนี้จะใช้้องค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง เป็นกรณีศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบกับการจัดซื้อจัดจ้างขาดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อมาเพิ่มประสิทธิภาพการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาได้แก่ ผู้บริหาร ข้าราชการ พนักงานจ้าง และเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง จำนวน 200 คน

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

2. ขอบเขตด้านเวลา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงเดือน พฤศจิกายน 2559 ถึง เดือน เมษายน 2560 ซึ่งเป็นระยะเวลาตั้งแต่เริ่มค้นคว้าข้อมูล แนวคิด ทฤษฎี จนถึงจัดทำรูปเล่ม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ปัญหาอุปสรรค ตัวแปรตาม ได้แก่กระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง โดยการนำเอาระเบียบข้อกฎหมายของ ระเบียบว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการวิเคราะห์หาข้อสรุป ในการประเมิน วัด/ตัดสินใจ เป็นแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ “ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง” สามารถสรุปได้ดังนี้

แนวคิดทฤษฎีด้านปัญหา

- การตรวจวินิจฉัยปัญหาและอุปสรรคขององค์การ

ข้อมูลจาก [http://e-book.ram.edu/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=GM422\(47\)](http://e-book.ram.edu/e-book/inside/html/dlbook.asp?code=GM422(47)) ณ วันที่ 16 มกราคม 2560

เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากในการพัฒนาองค์กร เพราะถ้าหากกำหนดปัญหาผิด วิเคราะห์สภาพปัญหาผิด จะทำให้การพัฒนาองค์กรไม่สัมฤทธิ์ผล เหตุผลที่ทำให้ต้องมีการวัดปัญหาขององค์กร คือ

1. บุคคลในองค์การโดยเฉพาะผู้บริหารทราบว่าองค์การประสบปัญหา แต่ไม่ทราบว่าปัญหาและสาเหตุที่แท้จริงของปัญหา คืออะไร ดังนั้นผู้บริหารควรต้องการความช่วยเหลือในการวินิจฉัยว่าปัญหาที่แท้จริงคืออะไร

2. บุคคลในองค์การส่วนใหญ่โดยเฉพาะผู้บริหารมีความตั้งใจที่จะปรับปรุงประสิทธิผลประสิทธิภาพ และความเข้มแข็งขององค์การให้ดียิ่งขึ้น แต่ไม่ทราบว่าต้องปรับปรุงอะไรบ้างและจะปรับปรุงอย่างไร จึงต้องขอความช่วยเหลือจากที่ปรึกษาในการกำหนดว่ามีอะไรบ้างและจะปรับปรุงอย่างไร

3. บุคคลในองค์การส่วนมากจะสามารถทำงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้ ถ้าได้มีการเรียนรู้วิธีวินิจฉัย จุดอ่อน และจุดแข็งขององค์การไม่มีองค์การใดจะมีรูปแบบโดยอ้อมมีจุดอ่อนอยู่บ้างไม่มากนักน้อย จึงจำเป็นต้องหากลไกอื่นมาชดเชย

4. องค์กรจะต้องเรียนรู้ปัญหาด้วยตนเอง ร่วมกันวินิจฉัยปัญหา และวางแผนดำเนินการปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหา จะทำให้มีการแก้ไขปัญหาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ที่ปรึกษาเป็นเพียงผู้เสนอทางเลือกแก่ องค์การ ลูกค้ำจะต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกเอาเอง

ริชาร์ด เบคเคิร์ด (Richard Beckhard,1994,p.56) ได้อธิบายว่าการวินิจฉัยเพื่อ ตรวจสอบสถานภาพปัจจุบัน ขององค์การกระทำได้โดยการวิเคราะห์ 2 ด้านใหญ่ ๆ คือ

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

1. การวิเคราะห์ปัญหาของระบบย่อยต่างๆ ที่รวมกันแล้วเป็นองค์การโดยส่วนรวมระบบย่อยอาจประกอบด้วยคณะบุคคล เช่น กลุ่มผู้บริหารระดับสูง กลุ่มพนักงานฝ่ายผลิต กลุ่มที่ทำงานเกี่ยวกับการวิจัย ในระบบย่อยนี้อาจพิจารณาถึงกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ภายในองค์การ

2. การวิเคราะห์ปัญหาในกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในองค์การ เช่น กระบวนการในการวินิจฉัยสั่งการ กระบวนการบริหารความขัดแย้ง กระบวนการกำหนดเป้าหมาย และกระบวนการวางแผน เป็นต้น

ถ้าทำการวินิจฉัยระบบย่อยและกระบวนการต่าง ๆ ในองค์การอย่างเป็นระบบและถูกต้องแล้วจะเห็นคุณค่าปัจจุบันขององค์การอย่างเด่นชัด แต่อย่างไรก็ดี สภาพปัจจุบันขององค์การนี้ บางทีเราจะได้รู้จักประสบการณ์ของเขาเหล่านั้น พบว่าองค์การจะมีสภาพการณ์หลาย ๆ อย่างเหมือนกันแทบทุกองค์การ เช่น การทำงานกันไม่เป็นทีม มีการแข่งขันความซิงดีซิงเด่นกัน ในระหว่างส่วนต่างๆ ขององค์การขาดความร่วมมือร่วมใจกัน การตัดสินใจถือเอาตามบทบาทหรือถือในระดับชั้นในสายงาน ไม่ตัดสินใจ ณ จุดที่รู้ข้อมูลดีที่สุด คือ ไม่ควบคุมที่ผลงาน มุ่งควบคุมพฤติกรรมของบุคคลมากกว่า

- แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการจัดซื้อ และทฤษฎีการจัดการ

สุมนา อยุธยา (2544:243) กล่าวว่า การจัดซื้อของราชการจะมีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากการจัดซื้อของธุรกิจของราชการแหล่งที่มาของเงินที่นำมาซื้อ มาจากมาจากงบประมาณที่ค่อนข้างจำกัด เพราะภาษีของประชาชน ฉะนั้นราคามักจะได้รับการเฟ่งเล้งเป็นอันดับแรก แต่ไม่มากจะซื้อจากราชการ หรือธุรกิจ ห้างร้าน ก็ยังยึดหลัก คุณภาพ ถูกต้อง จำนวน ถูกต้อง แหล่งซื้อถูกต้องและราคาต้องถูกเสมอ

ปราณี ตันประยูร (2557:137) กล่าวว่า การซื้อ หมายถึง การดำเนินงานตามขั้นตอน ต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งวัสดุดิบ วัสดุ และสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ ที่จำเป็น โดยมีคุณสมบัติ ปริมาณราคา ช่วงเวลา แหล่งขาย และการนำส่ง ณ สถานที่ถูกต้อง

สรุปการจัดซื้อจัดจ้างคือต้องให้ได้สินค้าที่ดีที่มีคุณภาพตามที่ต้องการ โดยอาจไม่ใช่คุณภาพที่ดีที่สุด แต่ต้องเหมาะสมกับการใช้งาน และควรซื้อในปริมาณ และราคาที่เหมาะสม ควรต้องมีการตรวจสอบว่าพัสดุที่ซื้อมานั้น มีคุณภาพตรงตามความต้องการหรือไม่ คุณภาพตรงตามความต้องการแล้วจึงตรวจสอบราคาโดยพยายามเปรียบเทียบจากผู้แทนจำหน่ายหลาย ๆ ราย เพื่อให้ได้มาซึ่งราคาที่ยุติธรรม และควรที่จะคัดเลือกผู้จำหน่ายที่มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อในเรื่องคุณภาพ ปริมาณ ราคา และเวลาได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาความเข้าใจ ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง โดยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นบุคลากร ได้แก่ ข้าราชการ พนักงานจ้าง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา 3 กลุ่ม จำนวน 200 คน

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คำนวณจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970) จึงได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 คน โดยกำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับให้เกิด .05 หรือร้อยละ 5

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรค
- ตัวแปรตาม ได้แก่ กระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง
- ประมวลผลด้วยระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- วิจัยเอกสารเป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี และแนวคิด ผลงานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรค ต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง

- การวิจัยเชิงสำรวจ ใช้แบบสอบถามแบบปลายปิด (Close Question) ปลายเปิด (Open Question) ประกอบด้วยจำนวนคำถามทั้งหมด 20 ข้อ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลทั่วไป เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Question) ประกอบด้วยคำถาม 6 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน รายได้

ส่วนที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง รวม 20 ข้อ โดยแต่ละคำถาม เป็นแบบเลือกตอบ (Cheek Lise) กำหนดมาตราส่วนประกอบค่าแบบวิเคราะห้ (Likert Scale) ทุกข้อมีค่าคะแนนของคำตอบเป็น 5 ระดับ

ระดับคะแนน 5	หมายถึง ระดับปัญหามากที่สุด	ระดับคะแนน 4	หมายถึง ระดับปัญหามาก
ระดับคะแนน 3	หมายถึง ระดับปัญหาปานกลาง	ระดับคะแนน 2	หมายถึง ระดับปัญหาน้อย
ระดับคะแนน 1	หมายถึง ระดับปัญหาน้อยที่สุด		

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในพื้นที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง
- ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง
- เก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือน 15 -30 ธันวาคม 2559 รวม 15 วัน
- จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไปจำนวน 200 ชุด ได้กลับมาก 132 ฉบับ
- เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- การตรวจสอบข้อมูลผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มา ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

- การลงรหัสข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ตรวจสอบข้อมูลแล้วนำมากำหนดใส่รหัส สำหรับประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์

- การวิเคราะห์ข้อมูล และการหาค่าสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1) ค่าสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

- ค่าร้อยละ (Percentage)
- ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean)
- ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2) สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics)

- 3) การทดสอบค่าเอฟ (F-Test)
- 4) การทดสอบค่าที (T-Test)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จากประชากร ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้เสนอตามลำดับดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา

- เมื่อพิจารณาด้านเพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย คือร้อยละ 75 และร้อยละ 25

- เมื่อพิจารณาตามอายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.10 รองลงมาคืออายุระหว่าง 40-49 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.00 อายุระหว่าง 20-29 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.10 และอายุระหว่าง 50-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 3.80 ตามลำดับ

- เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 72.00 รองลงมาคือระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 24.80 มัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.10 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 1.10 ตามลำดับ

- เมื่อพิจารณาตามตำแหน่ง พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่ง นักบริหารงานการคลัง, นิติกร, นักวิชาการพัสดุ, เจ้าพนักงานการเงิน คิดเป็นร้อยละ 72.40 รองลงมาตำแหน่ง ผู้อำนวยการกอง, ปลัด, เจ้าพนักงานธุรการ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป และ เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน คิดเป็นร้อยละ 6.90 ตามลำดับ

- เมื่อพิจารณาตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.60 รองลงมาคือประสบการณ์ทำงาน 3ปี คิดเป็น

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ร้อยละ 28.00 ประสบการณ์ในการทำงาน 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.60 ประสบการณ์ในการทำงาน 2 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.70 และประสบการณ์ในการทำงาน 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 2.10 ตามลำดับ

- เมื่อพิจารณารายได้ต่อเดือน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.50 รองลงมา มีรายได้อยู่ระหว่าง 5001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.30 และมากกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.20 ตามลำดับ

**ความรู้ความเข้าใจในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
ระนอง**

ประชากรส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 9 พ.ศ.2553 ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60.42 รองลงมาคือระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 20.83

ผลการวิจัยที่มีอิทธิต่อปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิต่อการบริหารงานพัสดุ ด้านการจัดทำรายงานการขอซื้อขอจ้าง ด้านการจัดหาพัสดุ และการพิจารณาคุณสมบัติผู้เสนอราคา ด้านการตรวจการจ้างหรือตรวจรับพัสดุ มีการปฏิบัติงานสอดคล้องตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2553 ส่วนใหญ่ครบทุกประเด็นจากการศึกษาทั้งหมด

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาได้เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอิสระ ตลอดจนได้ข้อมูลที่เป็นปัญหาและอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะต่อการจัดซื้อจัดจ้าง ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ทำการวิเคราะห์เนื้อหาแต่ละประเด็นสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในแบบสอบถามลักษณะปลายเปิด (Open-ended) นำข้อมูลเนื้อหาแต่ละประเด็นสำคัญ ๆ มากสรุปเป็นความเรียงได้ดังนี้

1. ด้านปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่าประสิทธิภาพของระบบการจัดซื้อจัดจ้างนั้นมีระเบียบการปฏิบัติที่ยุ่งยากหลายขั้นตอนขาดความคล่องตัว ไม่มีความยืดหยุ่น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเร่งด่วนได้ นอกจากนี้ระเบียบไม่สามารถป้องกันการแก้ไขปัญหาการสมยอมในการเสนอราคา และระเบียบฯ กำหนดให้พิจารณาคัดเลือกผู้เสนอราคาต่ำสุดทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้สินค้าที่มีคุณภาพต่ำมาใช้งาน รวมไปถึงการกำหนดให้เปิดซองสอบราคาไปที่ศูนย์ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างระดับอำเภอ สร้างภาระให้ท้องถิ่นและไม่สามารถแก้ไขปัญหาการสมยอมของผู้รับเหมาได้

2. บุคลากรขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ส่งผลต่อการจัดซื้อจัดจ้าง พบว่าบุคลากรมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานพัสดุ เพราะระเบียบไม่ให้ตั้งคนเดิมเป็นกรรมการเปิดซอง และตรวจรับในโครงการเดียวกัน และนอกจากนี้เจ้าหน้าที่มีอยู่ก็ไม่เชี่ยวชาญหรือมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบพัสดุ ไม่สนใจศึกษาระเบียบปฏิบัติงานด้านพัสดุ ทำให้ไม่มีความเชี่ยวชาญในระเบียบ

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
 “Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

3. การเปิดเผยราคากลางงานก่อสร้าง ระเบียบไม่ได้กำหนดว่าให้เปิดเผยได้แค่ไหน เปิดเผยราคารวมหรือราคาต่อหน่วย ทำให้องค์การถูกร้องเรียนบ่อยๆ โดยเฉพาะงานช่าง และเจ้าหน้าที่ถูกแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่จากนักการเมือง โดยเฉพาะงานตกลงราคา ผู้บริหารมักจะทำให้ผู้รับเหมาไปทำก่อน และให้จัดทำเอกสารตามหลัง ทำให้ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง

ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่อกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง

ด้านสถานที่ ในการเปิดซองสอบราคาควรแก้ไขระเบียบให้ทำได้ ณ ที่ทำการหน่วยงานท้องถิ่นนั้น ๆ เนื่องจากทำให้ได้รับความสะดวกต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ และกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง อยู่ในพื้นที่

ด้านบุคลากร ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนางานพัสดุทุกปี และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานพัสดุควรสนใจศึกษาระเบียบปฏิบัติอยู่เสมอ และควรมีการซักซ้อมความเข้าใจแก่กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบพัสดุ เพื่อให้ทราบถึงอำนาจหน้าที่ก่อนการปฏิบัติงานตามคำสั่ง รวมไปถึงด้านระเบียบที่ควรกำหนดหลักเกณฑ์การเปิดเผยราคากลางโดยเฉพาะงานก่อสร้างไว้อย่างชัดเจนว่าเปิดเผยได้แค่ไหน เช่น เปิดเอयरาคารรวม หรือราคาต่อหน่วย

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง”ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง” มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ 1. เพื่อนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างต่อผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง 2. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างต่อข้าราชการ พนักงานจ้าง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง 3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ได้วิธีการศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษา ทฤษฎี แนวความคิด และผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนภาคสนามเป็นการสัมภาษณ์ ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่พัสดุ ผู้อำนวยการกอง และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง และนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ตามประเด็นที่ศึกษา และนำเสนอผลการศึกษาด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

สรุปผลการศึกษา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย คือร้อยละ 75 และร้อยละ 25 มีอายุอยู่ระหว่าง 30-39 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.10 ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 72 ทำงานในตามตำแหน่ง นักบริหารงานการคลัง, นิติกร, นักวิชาการพัสดุ, เจ้าพนักงานการเงิน คิดเป็นร้อยละ 72.40 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานมากกว่า 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 37.60 และพิจารณาจากรายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ มีรายได้ระหว่าง 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.50

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ตอนที่ 2 ความรู้ความเข้าใจในระเบียบ

ผู้ตอบคำถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่ม ฉบับที่ 9 พ.ศ.2553 ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 60.42

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง

- ประสิทธิภาพของระบบการจัดซื้อจัดจ้างนั้น มีระเบียบการปฏิบัติที่ยุ่งยากหลายขั้นตอนขาดความคล่องตัว ไม่มีความยืดหยุ่น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเร่งด่วนได้ นอกจากนั้นระเบียบไม่สามารถป้องกันการแก้ไขปัญหาการสมยอมในการเสนอราคา และระเบียบฯ กำหนดให้พิจารณาคัดเลือกผู้เสนอราคาต่ำสุดทำให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดได้สินค้าที่มีคุณภาพต่ำมาใช้งาน รวมไปถึงการกำหนดให้เปิดซองสอบราคาไปที่ศูนย์ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างระดับอำเภอ สร้างภาระให้ท้องถิ่น และไม่สามารถแก้ไขปัญหาการสมยอมของผู้รับเหมาได้

ด้านสถานที่ ในการเปิดซองสอบราคาควรแก้ไขระเบียบให้ทำได้ ณ ที่ทำการหน่วยงานท้องถิ่นนั้น ๆ เนื่องจากทำให้ได้รับความสะดวกต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านพัสดุ และกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง อยู่ในพื้นที่

ด้านบุคลากร ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนางานพัสดุทุกปี และเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานพัสดุควรสนใจศึกษาระเบียบปฏิบัติอยู่เสมอ และควรมีการซักซ้อมความเข้าใจแก่กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบพัสดุ เพื่อให้ทราบถึงอำนาจหน้าที่ก่อนการปฏิบัติงานตามคำสั่ง รวมไปถึงด้านระเบียบที่ควรกำหนดหลักเกณฑ์การเปิดเผยราคากลางโดยเฉพาะงานก่อสร้างไว้อย่างชัดเจนว่าเปิดเผยได้แค่ไหน เช่น เปิดเผยราคารวมหรือราคาต่อหน่วย

โดยสรุปแล้ว ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง ควรส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม และศึกษาข้อกฎหมาย ข้อบังคับ หนังสือสั่งการใหม่ๆ ของมติคณะรัฐมนตรี และระเบียบของทางราชการเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานอย่างเคร่งครัด และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรยึดหลักธรรมาภิบาลในการจัดซื้อจัดจ้างทุกขั้นตอน ระเบียบพัสดุควรมีการปรับให้ทันสมัย และสอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อความรวดเร็ว จัดระบบการทำงาน และวางมาตรการเพื่อความเป็นระบบ มีการประสานงานเพื่อให้เข้าใจในทิศทางเดียวกัน โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคต่อกระบวนการในการจัดซื้อจัดจ้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง พบปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้าง อยู่หลายปัญหา เช่น ปัญหาที่เกิดจากข้อกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และหนังสือสั่งการใหม่ๆ มีแนวปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ปัญหาบุคลากร รวมถึงผู้บริหารขาดความรู้

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การบริหารจัดการโดยไม่มีการวางแผน ปล่อยให้มีการแทรกแซงทาง การเมืองขาดหลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้อาจเป็นเพราะ

- ปัญหาด้านระเบียบการปฏิบัติมีความยุ่งยากหลายขั้นตอนขาดความคล่องตัว รวมไปถึงระเบียบไม่ สามารถป้องกัน แก้ไขปัญหาการสมยอมในการเสนอราคา และเจ้าหน้าที่ไม่ได้ปฏิบัติตามระบบระเบียบที่ ถูกต้อง

-ปัญหาด้านบุคลากร พบว่าบุคลากรมีไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานพัสดุ เพราะระเบียบไม่ให้อำนาจเดิมเป็น กรรมการเปิดซอง และตรวจรับในโครงการเดียวกัน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ที่มีอยู่ก็ไม่เชี่ยวชาญหรือมีความรู้ เกี่ยวกับระเบียบพัสดุ อาจเป็นเพราะกระบวนการการบริหารการจัดซื้อจัดจ้างขาดการวางแผนที่ดี การบริหาร จัดการพัสดุที่ดีควรวางอยู่บนหลักว่าด้วยความสมดุลระหว่างการควบคุม และความคล่องตัว ควบคุมเพื่อให้ มั่นใจว่าการใช้จ่ายไม่รั่วไหล และเพื่อให้ได้พัสดุตรงกับความต้องการ โดยการใช้จ่ายที่คุ้มค่า และหลักว่าด้วย ความคุ้มค่าของการควบคุมมากกว่าความถูกต้องอย่างสมบูรณ์

ข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ จากผลการศึกษการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง ส่วนใหญ่ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าการเปิดซองสอบราคา ควรแก้ไขระเบียบให้ทำได้ ณ ที่ทำการขององค์การบริหารส่วน จังหวัดนั้น ๆ ควรมีการปรับปรุงพัฒนาระบบสื่อสารให้เหมาะสม ควรจัดให้มีการอบรม สัมมนางานพัสดุทุกปี และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบควรสนใจศึกษาระเบียบอยู่เสมอ

แนวทางแก้ไขปัญหาของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ควรเน้นที่ความโปร่งใส ความถูกต้องของระเบียบ การพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง มี ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล สอดคล้องกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุของหน่วยการบริหาร ราชการส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2553 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์ (2548) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด:

กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ : ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย ราชภัฏเลย

จุฑาทิพย์ ไทยประยูร (2552) ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างด้านพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบล ภายในอำเภอ

พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา วิทยานิพนธ์ : บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราช ภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

บัณฑิต พร้อมสิน (2554) ปัญหาและอุปสรรคการจัดซื้อจัดจ้าง : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลพระสมุทรเจดีย์อำเภอพระ สมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ วิทยานิพนธ์ : รัฐศาสตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์การเมือง และการบริหาร จัดการ) มหาวิทยาลัยบูรพา

การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8
“Research 4.0 Innovation and Development SSRU’s 80th Anniversary”

ประจักษ์ ศรีจำปา (2557) ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารงานพัสดุขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่
อำเภอแม่ใจ จังหวัดพะเยา วิทยานิพนธ์ : รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์) มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงราย

สุพรรณ บุญดี (2557) ปัญหาในกระบวนการการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู อำเภอเมือง จังหวัด
หนองบัวลำภู วิทยานิพนธ์ : รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต (การปกครองท้องถิ่น) มหาวิทยาลัยขอนแก่น